

Beste natuurvrienden,

vroeger dan verwacht sloten we eind november ons nu al zevende NVO-jaar af. Een graadje of 5 bij de start maar geen regen en heel weinig wind... ideaal weer om nog eens naar paddenstoelen te zoeken. We kozen

deze keer voor een locatie die door de combinatie van bos en zanderige ondergrond weer andere soorten herbergt. Dik gekleed en vooral welgemutst wandelden op **zondag 26 november** toch weer zo'n **26 NVO-ers** (perfect verdeeld over de ochtend- en de namiddagploeg) door het **duinenbos van De Haan** om heel wat gezwam te aanschouwen en te aanhoren.

Het bos werd ooit aangelegd om "den toerist" te plezieren zodat ze over mooie paden tussen de bomen konden flaneren. Maar het had ook een praktisch nut. De achterliggende polders werden door de bomen en struiken beschermd tegen het verstuivende duinenzand. Om de bomen ook te kunnen gebruiken als opbrengsthout (stutpalen voor in de mijnbouw) werd vooral gekozen voor naaldbomen. De laatste 20 jaar werden die (meestal uitheemse) naaldbomen steeds meer verwijderd en beetje bij beetje vervangen door inheemse loofbomen.

Omdat paddenstoelen voor zo'n 90% procent uit water bestaan kunnen ze bij nachtvorst vlug uiteenvallen tot onduidelijke hoopjes

snot. Maar we hadden (weer maar eens) geluk want de eerste koudeprik van dit najaar wachtte netjes tot na onze wandeling. Zo wisten we ongeveer 47 soorten van een naam te voorzien. Je begrijpt wellicht dat we ook nog heel wat KaaBeePeetjes, korstzwammen en andere vreemde vormen onbenoemd moesten laten. Toch merken dat we elk jaar (lichte) vooruitgang boeken. En nu maar hopen dat volgende herfst die vooruitgang ook blijkt verankerd te zitten in ons collectief geheugen.

Door een kleine verschuiving in onze timing konden we voor onze laatste nabespreking van 2023 terecht in sfeercafé Ricordi en het mag gezegd, het was er inderdaad sfeervol en we werden gastvrij onthaald. Die mag zeker op

het lijstje "daar komen we nog eens terug". Ook dat lijstje is al mooi aangedikt.

Metten is weten... en daarbij tellen we elk kalenderjaar opnieuw de soorten die we te zien krijgen en met zekerheid kunnen benoemen. Na 22 (dubbele) activiteiten sluiten we 2023 af met **672 verschillende soorten**. Sedert de NVO-start begin 2017 zijn dat al **1261 soorten** geworden. Daarvan werden tot nu toe zo'n **1146 verschillende soorten** met foto en wat uitleg in de verslagjes besproken. Je kunt alles nog eens nalezen in samenvattende excel-bestanden via deze link : <https://nvosite.com/bestanden/> . Je kunt op onze site ook alle vorige verslagjes vinden en downloaden : <https://nvosite.com/archief/> . Natuurwaarnemingen zijn soms vluchtig en vervagen meestal weer snel. Gelukkig zorgen onze hoffotografen heel vaak voor mooie foto's. Een selectie daaruit vind je in de 10 extra fotopagina's op het einde van dit verslag, met dank aan Anita, Yvette, Dirk, Johan DS, Marc en Dany. En aan Marijke voor het bijhouden van het soortenlijstje en het diplomatisch oplossen van de (zeer geringe) pecuniaire problematiek.

Wie foto's neemt van paddenstoelen, en ze daarna via waarnemingen.be wil determineren, moet eraan denken om ook de onderkant van de hoed in beeld te brengen. In dit voorbeeld zullen de groengele plaatjes ervoor zorgen dat de waarneming als **Gewone zwavelkoppen** wordt goedgekeurd. (f: wikipedia.com)

Ook andere kenmerken van het vruchtlichaam kunnen belangrijk zijn. Zo kan je wel verwachten dat het bij de **Gewone beurszwam** de beurs is die duidelijk aanwezig is. Paddenstoelen die op de grond groeien komen bij de start uit een soort "ei", vaak wordt die dan duivelsei genoemd. Bij sommige soorten blijft ook bij het uitgroeien het onderste deel daarvan duidelijk te zien, dit overblijfsel wordt dus de beurs genoemd. (foto: waarnemingen.be)

Als er in een bos een open plek ontstaat (door kappen, storm, brand...) dan zullen daar al vlug nieuwe boompjes groeien en heel vaak zijn dat berken. Het zijn echte pioniers die met hun lichte, gevleugelde zaadjes heel vlug de vrijgekomen plaats koloniseren. In de herfst zijn berken, zoals deze **Ruwe berk**, goed herkenbaar door de felgele herfstkleuren. (foto: waarnemingen.be)

Planten herken je het gemakkelijkst als ze in bloei staan. Maar bij heel wat soorten lukt het ook wel als je alleen maar de vruchten ziet. Deze fraaie besjes zijn van **Bitterzoet** en die behoort, net als Boksdoorn, Tomaat, Paprika en Aardappel, tot de nachtschade-familie. (foto: waarnemingen.be)

Als regel hebben we geleerd dat mycena's te herkennen zijn aan de erg lange, dunne steeltjes met daarbovenop een klokvormig hoedje. Bijna alle mycena's zijn ook klein tot zeer klein. Maar het zou geen typische regel zijn als er niet enkele uitzonderingen op waren. Op de foto zie je **Helmmycena's** waarvan de hoed wel 3 cm breed kan worden. (f: waarnemingen.be)

Eén van de problemen bij het herkennen van zwammen is de variatie in vorm, ontwikkelingsfase en zelfs kleur binnen dezelfde soort. Dat geldt ook voor de **Grijze buisjeszwam**. In zijn meest herkenbare vorm hebben de schijfjes onderaan de hoed een zone waar de buisjes (donker)grijs zijn. (foto: waarnemingen.be)

Deze paddenstoeltjes beantwoorden beter aan de typische mycena-vorm. Maar er zijn zoveel soorten mycena's (honderden) dat benoemen wel erg moeilijk wordt. Of... of er moet een typisch kenmerk zijn zoals een bruinrode vloeistof in de steel. Als die er is (en die was er) dan zijn dit **Grote bloedsteelmycena's**. (Kleine bloedsteelmycena's groeien op de grond) (f: waarnemingen.be)

Van de **Sombere honingzwam** kregen we tijdens onze wandeling vele duizenden exemplaren te zien. Het verschil met de andere honingzwamsoorten zit hem vooral in de vlokjes op de ring. De zwarte myceliumstrengen (of rhizomorfen) komen wel bij alle honingzwamsoorten voor. (foto: francini-mycologie.fr)

Op Zomereik kun je heel wat gallen vinden. Meestal worden die veroorzaakt door de eitjes van kleine insecten of mijten. Zo heeft de eik deze Aardappelgal gemaakt als reactie op de eitjes van de **Aardappelgalwesp**, een piepklein insectje. Na de zomer valt de "aardappel" uiteen en zijn de afzonderlijke cellen van de larven te zien. (zie foto verder in het verslag) (foto: waarnemingen.be)

Van het uitheemse **Aziatisch lieveheersbeestje** bestaan flink wat kleurvarianten en die werden nu ook van een naam voorzien. Zwarte basiskleur met daarop vier rode (of oranje) vlekken? Dat moet het Viervlekkig Aziatisch lieveheersbeestje zijn, of met de wetenschappelijke naam: *Harmonia axyridis forma spectabilis*. (foto: waarnemingen.be)

Heel af en toe zit zo'n paddenstoelennaam toch 100% logisch in elkaar. Vanwege de donkere plaatjes die dicht opeen stonden hadden we het vermoeden dat deze behoorden tot de groep van de champignons (nee, niet elke paddenstoel is een champignon). Deze soort heeft schubben op de hoed en ze staat in het bos dus.... **Schubbig boschampignon**. (foto: JaVa)

Ook de omgeving waarin je paddenstoelen vindt kan dus helpen bij de determinatie. Deze kleine mycena's vonden we in een grasveld met veel mos. Er waren enkele kandidaten maar uiteindelijk bleek **Groene mycena** de beste keuze (althoewel niet alle GSM's het daarmee eens waren). (foto: verspreidingsatlas.nl)

Deze activiteit gemist??? Geen probleem!!!

Er staat al een nieuwe activiteit op het programma want op **zondag 10 maart** gaat ons befaamde (en licht beruchte) jaaroverzicht door in ontmoetingscentrum **De Ballon op de Vuurtorenwijk**. Een frisse wandeling rond de Spuikom en een gebakbuffet staan op het programma.

De mail met de info over deze activiteit valt op maandag 04 maart (ja dat is nog wel even wachten) in je mailbox. Meer info over de eerstvolgende activiteiten vind je hieronder.

Vriendelijke groeten en graag tot binnenkort

Jan Vanhoutte

Wandelingen in de nabije toekomst :

Sinds begin 2017 organiseert **NVO** elke maand 2 natuuractiviteiten. NVO staat voor **NatuurVerkenners Oostende** en verenigt op een vrijblijvende manier mensen die samen van natuur willen genieten.

De 2^e zondag van elke maand verkennen we een stukje Oostendse natuur. De 4^e zondag van elke maand zoeken we het, carpool-gewijs, wat verderop. Op deze manier bezoeken we, over 3 jaar gespreid, **meer dan 60 verschillende locaties**.

ALLE activiteiten zijn steeds gratis en iedereen is welkom.

Na elke activiteit wordt een verslagje doorgemailed naar alle deelnemers.

Enkele dagen voor de volgende activiteit wordt een klein info-mailtje verstuurd.

Er werd ook een site opgestart waarop alle verslagjes en wat extra info over NVO terug te vinden zijn.

<https://nvosite.com/>

Volgende NVO-activiteiten (steeds keuze tussen ochtend- en namiddagwandeling) :

Deze winter gaat NVO uitzonderlijk een tijdje op non-actief.
Geen nood... op **10 maart** zijn we er weer met ons fameuze **jaaroverzicht**.

- **zondag 10 maart** : 's morgens wandeling langs de **Spuikom** / in de namiddag **Jaaroverzicht 2023**
Start : 09u00 en 13u30 aan Ontmoetingscentrum De Ballon / Mansveldstraat 9 / Oostende
- **zondag 24 maart** : vogels (en meer) kijken in de **Uitkerkse Polder**
Start : 08u30 en 13u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuiverstraat 424 / Oostende
- **zondag 14 april** : strandjuttten op de Oostendse **Oosteroever**
Start : 09u00 en 14u00 aan de voet van de vuurtoren / Buskruitstraat / Oostende
- **zondag 28 april** : **daguitstap Noord-Frankrijk**: Leffrinkhoecke en Sint-Winoksbergen
Start : 08u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuiverstraat 424 / Oostende
- **zaterdag 11 mei** : stadsnatuur in het Oostendse **Westerkwartier**
Start : 09u00 en 14u00 aan de Godelievekerk (zonder toren) op het kruispunt van Goedheidstraat en Overvloedstraat / Oostende
- **zondag 26 mei** : **daguitstap De Panne**: Strand en Oosthoekduinen
Start : 08u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuiverstraat 424 / Oostende

Weer of geen weer, er wordt **altijd** op de voorziene plaats en (stipt) op het voorziene uur gestart

Wie deze mails liever niet meer ontvangt kan zich uit de bestemmelingenlijst laten schrappen door een klein mailtje terug te sturen.

Je kunt me steeds bereiken via mail op jan.vanhoutte65@gmail.com

(ook opmerkingen, vragen, verbeteringen, voorstellen... zijn steeds meer dan welkom via mail)

foto : DiNo

foto : DaVa

foto : MaVe

foto : YvTo

foto : DiNo

Lang niet alle waarnemingen van paddenstoelen zijn op naam te brengen, maar we doen toch een poging. Linksboven beginnend en daarna met de klok mee :

- de rubberachtige **Echte judasoren**
- aflopende plaatjes (maar ondersteboven natuurlijk oplopend) bij de **Roodbruine schijnridderzwam**
- de **Bleke borstelkurkzwam** kennen we ondertussen wel, maar zag je ook de hooiwagen? Een **Strekpoot**.
- vaak zijn we al blij met de groep waartoe de zwam behoort, zoals bij deze **Glimmerinktzwam spec.**
- **Gele trilzwammen** (2 foto's) zijn variabel qua kleur: oranje, knalgeel, bijna wit... het kan allemaal.
- wellicht de mooiste groep die we te zien kregen waren deze honderden vruchtlichamen van het **Gewoon elfenbankje**. Ze behoren allemaal tot één en hetzelfde organisme dat met zijn mycelium door heel de boomstam verweven zit.

foto : DiNo

foto : JoDS

foto : DiNo

foto : MaVe

foto : MaVe

foto : MaVe

Samen het bos in en deze keer "supersafe" want onder begeleiding van een "bloeddorstige" waakhond en een (licht) bewapende veiligheidsagent .

foto : DiNo

foto : DaVa

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : MaVe

foto : DiNo

foto : JoDS

foto : YvTo

Linksboven beginnend enz... :

- **Grijze buisjeszwam** (waarschijnlijk) maar niet in zijn meest herkenbare vorm
- **Paarse knoopzwam** (zo goed als zeker)
- **Plooiwoetstuijzwam** (100 %) maar de plooiën zijn niet altijd (goed) zichtbaar
- Consolevormig en met plaatjes... daar bestaan niet zo heel veel soorten van... en toch moeten we bij deze forfait geven.
- **Gewone hertenzwam** op dood hout
- niet eenvoudig om zwammen scherp in beeld te brengen. Dit zouden wel eens **Melksteelmycena's** kunnen zijn.
- Uit dezelfde familie zijn dit dan **Grote bloedsteelmycena's** (check even het sap)

foto : AnQui

foto : DiNo

Starten met een contemplatief momentje en daarna vliegen we er weer gemotiveerd in. Een gids krijgt dan wel eens de volgende vraag: "Hoe lang denk je dat zo in feite vol te houden?" Daarop volgt dan een erg logisch antwoord: "Zolang ik het zelf boeiend en leuk blijf vinden". Daarbij stiekempjes dromen van 25 jaar NVO moet kunnen... (bwa, dat zijn er maar 18 meer)

foto : DiNo

foto : MaVe

foto : MaVe

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : YvTo

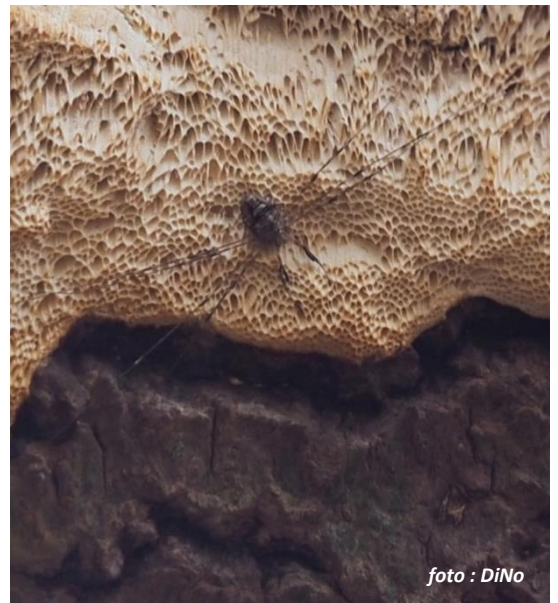

foto : DiNo

Slechts 1 pagina fauna en flora deze keer: Links-
boven beginnend en dan met de klok mee :

- Prachtige foto van een **Eikenstuitergal**, in de zomer hebben ze ook rode strepen in de windingen
- Deze **Zomereik** wordt aan de linkerkant constant bijgesnoeid door de zeewind en kreeg daardoor een neiging naar rechts.
- Niemand heeft het beest gezien maar het stond wel op één van de ingezonden foto's. Het is een hooiwagen met een toepasselijke naam: **Strekpoot**
- Deze vondst bracht ons in verwarring. Maar in feite is dit het restant van een **Aardappelgal**. Na de zomer valt die uiteen en worden de afzonderlijke cellen van de larven zichtbaar.
- Zomaar tussendoor wat dood hout want ook daarin zijn prachtige structuren te vinden
- eind november en jawel hoor, deze **Braam** (spec.) staat nog steeds vrolijk te bloeien.

foto : DiNo

foto : AnQui

foto : DiNo

Het in beeld brengen van paddenstoelen en andere natuur is niet eenvoudig. Maar een groep in beeld brengen waarbij niemand er "genant" op staat, dat is nog een ander paar mouwen. Gelukkig zijn (bijna) alle NVO-ers van (bijna) al hun kanten fotogeniek.

foto : AnQui

foto : MaVe

foto : JoDS

foto : DiNo

foto : JoDS

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

Je zou voor minder plat op je buik gaan liggen...

Linksboven beginnend en met de klok mee :

- Op dode stammen stonden veel **Geweizwammetjes**
- Door één paddenstoel op te offeren kun je op 1 foto, zoals bij deze **Gewone zwavelkoppen**, zowel de bovenkant als de onderkant van de hoed tonen.
- Deze jonge **Sombere honingzwammen** moeten hun hoeden nog openplooien maar zijn wel herkenbaar.
- Op deze foto wellicht niet een vruchtlichaam maar mycelium-draden die uit de schors groeien.
- Klein en verborgen tussen het gras: **Groene mycena**
- Ook zonder determinatie kan zo'n foto prachtig zijn.
- Een oud exemplaar van de **Gekraagde aardster**

foto : MaVe

foto : DaVa

foto : JoDS

foto : JoDS

foto : AnQui

Wie zwammen zoekt zal op en bij dood hout altijd succes hebben en in De Haan laten ze dat dode hout heel bewust liggen.

foto : YvTo

foto : JoDS

foto : DiNo

foto : JoDS

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

Linksboven beginnend en met de klok mee:

- soms groeien plaatjeszwammen, zoals deze **Nevelzwammen** zo dicht opeen dat ze als het ware met elkaar versmelten.
- dezelfde groep **Nevelzwammen** van de andere kant gefotografeerd. Vertakte plaatjeszwammen bestaan niet maar door de versmelting lijkt het wel zo.
- Een nog jonge **Roodgerande houtzwam**
- een groepje **Grote bloedsteelmycena's**
- Is dit nu het Gewoon elfenbankje of toch weer die variabele **Grijze buisjeszwam**?
- Ja, er staan echt twee "illen" in de naam hoor... dus dit is de **Klontjestrilzwam**
- een speciale om af te sluiten want dit is één van de slijmzwammen: de **Gewone boomwrat** die ook wel Babybiljetjes of Blote biljetjeszwam wordt genoemd.

foto : DiNo

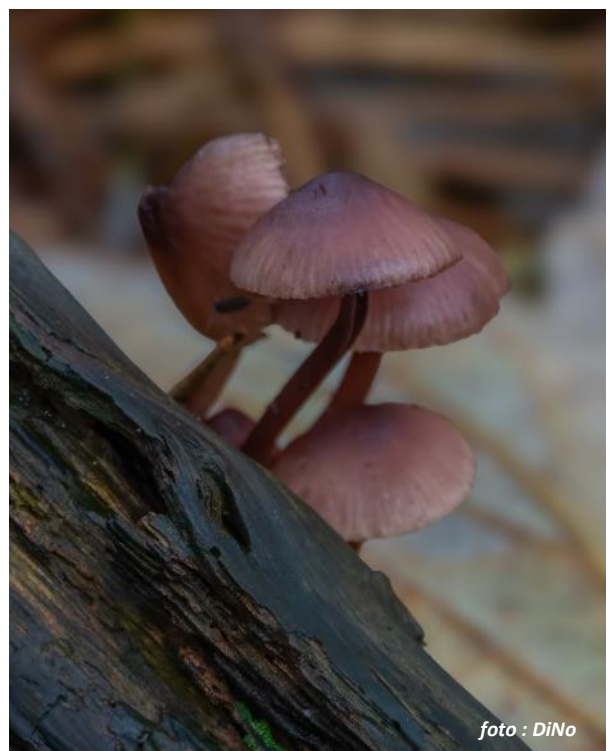

foto : DiNo

foto : JoDS

foto : AnQui

"Times, they are a-changing" Waar is de tijd dat er enkel foto's waren van de ochtend-nabespreking en nooit van de namiddag? Wel, deze keer is het dus omgekeerd. Misschien wel door het ontbreken van enkele sujetten die hun whereabouts liever niet kenbaar maken? (wie het schoentje enz...)

Het was in ieder geval een hele gezellige afsluiter van het NVO-jaar. Mag het in 2024 weer even boeiend en gezellig worden... en laat ons hopen dat alle sujetten er dan, gezond en wel, weer kunnen bij zijn.